

Kedvesórák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Minden előfizető a „Nemzeti Baleset“ Biztosító Részvénytársaságnál baleset ellen, halál vagy rokkantság esetére 2000—2000 koronára van biztosítva. Ezen kedvezmény csak is az eredeti árban rendelt előfizetőknek szól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Károly-körút 9. szám.

de intézendők az előfizetések, legzélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:

Egész évre **6 frt.** — Félévre **3 frt.**

Negyedévre **1 frt 50 kr.**

HUMOROS ELBESZÉLÉS.

(4. folytatás.)

A „TÁNCZOS-HÁZ“ TITKA.

Írta: **Micsinszky Aladár.**

Szerencsésen odaért a tánczos-házhoz s megállt a kapuajtó előtt; — a lámpa, mely a kapu fölött alkalmazva volt, már égett s megvilágította az előtte lévő járdát; Dorka néni kihuzta kezét a karmantyuból, mely erősen szorongatta a kulcsot és most — most: keze reszketett az izgatottságtól, úgy, hogy alig találta el a kulcslyukat, s midőn végre bele dugta és megfordította a kulcsot — az ajtót belülről hirtelen kinyitották és — Dorka néni szemközt találta magát Gyurkával, az „Arany majombeli“ főpinczérrel, ki a beburkolt ismeretlen alak láttára kissé visszahökken ugyan, de aztán megint a küszöbre lépett s nem épen udvarias hangon kiáltott: „Ki az? — Mit keres itt?“ — nini! — panye bozse Pánboch! — (uram istenem) hiszen ez valami asszonyi-állat! — hm! Ha szép és fiatal, akkor — no, hadd lássuk!“ ezzel a fátyolt föl akarta lebbenteni.

TISZA KÁLMÁN.

De Vidainének nagyon gyakorlott gyors keze lévén, hirtelen arezul legyintette a Gyurkát és rémulten iramodott egy közeli keskeny, sötét sikátor felé, melynek sötétsége csakhamar elnyelte gömbölyded alakját.

Gyurkának ugyan kedve lett volna utána indulni, de a kötelessége nem engedte, mert a kiszolgálás a tánczos-házban rá volt bízva, s most már az előcsarnokban meg kellett gyújtani a lámpát s egyet-mást rendbehozni, mielőtt az urak összegyűlnek; bámulva nézegette az új kulcsot, mely szakasztott olyan volt, mint az, melyet gazdája ma reggel Vidainak küldött, de nem lévén ideje most sokáig gondolkodni, zsebre tette a kulcsot és miután gondosan becsukta az ajtót belülről, dolga után nézett.

Nemsokára két másik alak közeledett a rejtelmes ajtóhoz, egy aprókat lépegető gavallér, még pedig félig báli öltözékben, esakhogy a frakk vállban szűk, dereka meg nagyon hosszú volt, a pan-

tallón koczkás nyári szövetből és a tulságosan hosszú ezilinder sem valami divatos; karján egy fekete bársony fölöttöbe burkolt, szintén sűrűn lefátyolozott hölgyet vezetett, ki a magas ezilinder daczára jó félfejjel magasabb volt gavallérjánál.

— Láttad-e? — suttogta a hölgy kísérője füléhez hajolva. — Talán mégis igaza lehet a leányomnak, hogy ide nők is járnak. Azt állítják, hogy nőknek nem szabad bemenni — pedig előbb jól láttam — bár még messze voltunk, hogy valami asszonyfélék kibocsátottak ezen az ajtón, arra futott a sikátor felé s ott eltűnt, haha! az pedig Zsák-uteza, onnan nem menekülhet ki. Menjünk be hamar! hát ha még több afféle jó madár van a kerteczen — —

— Hagyjuk őket, — felelt a másik — itt a kulcs, tessék fölzárni az ajtót most — csitt! valaki jön!

— Csak most ne jöjjenek! Ha már benn leszünk s kilestük a titkot, akkor nem bánom, akármi történik.

— Pedig amott jön egy, vonuljon vissza az árnyékba.

— Hát te itt maradsz?

— Hiszen én most férfi vagyok, én rám nem ismerhetnek.

Máli asszony — mert tudnivaló, hogy ő volt a fátyolos hölgy — meghúzta magát a szomszédház kapujában, míg Lina tőle kitelhető férfias léptekkel föl s alá járt a tánczos-ház előtt.

Most egy férfi gyorsan jött a tulsó oldalról, többször körülnézett és fülelt; midőn a kapuhoz ért s ott látta azt a furcsa köpezős alacsony uracsot, mindjárt hozzálépett és Lina megismerte nagy meglepetésére az „Arany majom“ vendéglőst, ki fürkésző pillantást vetett csodálatos termetére és öltözékére s udvariasan kérdezte:

— Az ifju'r talán valakire vár?

— Igen, — felelt amaz legmélyebb hangján — egy barátomat várom.

— Talán szintén tagja az egyletnek?

— Még nem, de az akarok lenni; én Libéthányai vagyok és barátom megígérte, hogy bemutat engem az elnök urnak.

— Megmondta magának, mi a jelszó?

Linának ugyan fogalma sem volt, mi legyen az a jelszó, de azért nem jött zavarba.

— Még nem mondta meg, de a kulcsot ideadta nekem; — tette hozzá vesztére.

Dvoresák most már tudta, hányadán van, s előzékenyen mondta:

— Az ugyan baj, hogy a jelszót nem tudja, de ha a kulcs csakugyan nála van s előmutatja, akkor velem is bejöhet, mert épen oda akarok menni.

Lina örömeiben most az egyszer megfeledkezett szokott furfangosságáról, hirtelen a zsebébe nyult s kivette a kulcsot, Dvoresák ép oly hirtelen kikapta azt a kezéből s gunyosan mondta:

— Köszönöm szépen, kisasszony-úr! — mire Lina rémulten megfordult és futott, maga sem tudta, merre-hova.

Dvoresák pedig nevetve bement a tánczos-házba, hol Gyurka elbeszélte neki az ő kalandját s átadta a kulcsot, mit az a rejtélyes hölgy a zárban hagyott.

Máli asszony nem mert előbbre jönni s így nem is értette meg, mit beszél Lina Dvoresákkal s nem is láthatta szövetségese gyászos kudarcát és megfutamodását, s így csak várt-várt a léghuzamos kapu alatt, de Lina nem jött. Vidainé szintén nem mert kijönni, föl s alá járt a sötét sikátorban, mint fogóba került egér, de ha már itt van, legalább meglesi azokat a gonosz férfiakat, megtudja: hányan vannak és kiesodák, s ezért előre jött a sikátor bejáratához s ime! alig három lépé nyire tőle haladt el a férje és az ellenkező oldalról Porubszki jött s a tánczos-ház előtt találkoztak.

— Jó estét, komámuram! — kiáltott Vidai élénken. — Ejnye be jó, hogy találkozunk! Képzeld csak, nem találom az új kulcsomat, pedig reggel, mikor Dvoresák elküldte, a zsebembe tettem, s most nem találtam sehol.

— Az már nem járja, kedves komámuram! — nevetett Porubszki — egyszer eltöri, másszor elveszti a kulcsát, hiszen ez esetben más zárat kell vennünk, az pedig költséges.

— No nem baj! A költséget természetesen én viselem. Azonban sejtek valamit, s úgy hiszem, nem is esalódom. Az a kíváncsi asszony, a feleségem valahogy kilopta a kulcsot a zsebemből; de ha úgy van, akkor... igazán nem tudom, mit csináljak vele!

— Ah! itt is jön még valaki; — szolt Porubszki kezét az épen odaérkezettnek nyujtva. — Haladás és egyetértés!

— Egyetértés és haladás! — felelt Doroghy, a nyujtott kezét megszorítva.

— Ejnye, uraim, tán nem ismerjük egymást eléggé, hogy még jelszót is kell cserélni? — kérdezte Vidai nevetve.

— Dehogyan is nem ismerjük egymást; — mondta a doktor vele is kezét fogva. — Milyen jó, hogy itt találkozunk, arra kérem önöket uraim, mentsenek ki a társaság előtt, mert ma nem vehetek részt az estélyben.

A két öreg hallani sem akart arról, és erősen ostromolták a doktort, változtassa meg szándékát, mert hát az nagy baj, ha épen ő, az egylet nagyérdemű titkára elmarad, de ő azt mondta, hogy egy súlyos betege van s azt kell még meglátogatnia; azzal elbúcsúzott s már el is ment egy darabon, midőn Porubszki utána kiáltott:

— Megálljon csak kedves doktorkám! Ha csakugyan nem jöhet el ma, akkor kölcsönözze nekem a kulcsát, én nem tudom, mi a patvar lelte a kulcsomat, nem fordul meg a zárban, Vidai komám meg szinte valahol elhagyta az övét.

Doroghy visszament s nagy sajnálattal kijelentette, hogy ő bizony otthon hagyta a kulcsát, mivel ma ugysem lenne rá szüksége. Vidai erre olyan erősen megrángatta a csengetyűt, hogy a sodrony elszakadt s most gyors léptekkel sietett valaki az ajtóhoz s hamar kinyitotta belülről. Dvorszák kidugta fejét s épen éktelen káromkodásra akart fakadni, midőn az urakat megismerte, kik nyomban elpanaszolták a kulcsok históriáját.

— Ha csak az a baj, — felelt nevetve — azon könnyen segítünk, én szolgálhatok kulcsossal, még pedig kettővel!

Ezzel zsebébe nyult s elővette a két karikás kulcsot, [s mindakettő ráismert a maga kulcsára, Dvorszák pedig jó humorral előadta, hogyan kerültek birtokába. Porubszki jót nevetett az asszonyok kudarcán, de Vidai komolyan vette a dolgot s heves haragra lobbant. Miután végre az ajtó bezárult a két öreg után, Doroghy lassan indult a piac felé, hanem az imént hallott furesa dolgok gondolkodóba ejtették, s olyanféle sejtelem kezdett eddig egészen nyugodt lelkében derengeni, mintha ő is a rászédettek közé tartoznék.

Doroghy annyira elmerült nem épen kellemes gondolataiba, hogy szinte ijedten fölrezzent, midőn valami mozgó fénypont szemébe tűnt, mely a Megyeház-uteza torkolatán befordult s feléje közeledett. Ötvenöt évvel ezelőtt az utezavilágítás még nagyon primitív volt, nemesak kis, de nagyobb városokban is; a főutczákön és nagyobb tereken ugyan pislogott néhány olajlámpa, de a mellékutczák nem ismertek egyéb világítást a holdfénynél s a kézilámpás még nagy szerepet játszott.

Doroghy most jobban szemügyre vette a mindegyre közeledő fénypontot s látta, hogy az egy kis kézi lámpásból sugárzik, melyet egy fiu kezében tart. Doroghy hamar átment az uteza tulsó oldalára s a házak árnyában megállt.

Mennyire meg volt lepetve, midőn a lámpást hordó fiuban Ádámra ismert, kit magas, beburkolt, lefátyolozott hölgy követett. A máskülönbön elég esintalan és elbizakodott fiu most, úgy látszék, ott-hon feledte bátorságát, mert egyre tekintgetett jobbra-balra és csak vonakodva léptetett előre, a hölgy egyre bátorította és siettetete — mig végre a táncosház elé értek — a hölgy körülnézte magát és aztán óvatosan a zárba illesztette a zsebéből elővett kulcsot, de mielőtt megfordította volna, erős kéz megragadta karját s egy hang, melynek hallatára vére megfagyott — szivverése megállt — szorosan a füle mellett megszólalt:

— Kérem, kisasszony, ez a kulcs az enyém!

— Béla! — rebegett Mika egész testében remegve.

— Ilyen módon teljesíti, amit olyan szentül ígért? — kérdezte Béla mélyen fölindulva s kivette a kulcsot Milka reszkető kezéből — így akart kegyed bizalmammal visszaélni? Ravaszul kiesalta tő-

lem a kulcsot, hogy ilyen megbocsáthatlan módon gyerekes kíváncsiságát kielégitse?

— De hiszen szavamat adtam, hogy senkinek sem adom a kulcsot és azt be is váltottam — —

— Igen, az is csak olyan kétértelmű női fogás. Köszönöm, hogy arra tanított engem, hogyan kell az adott szót beváltani; lássa, ha én is olyan lennék, mint kegyed, most bevezetném a házba s meggyőződhetne, milyen alaptalan sértő gyanusítása — de az én adott szavam szent — ezt az egy esetet kivéve, különben csak példáját követem, ha most bemegyek s nem kegyeddel, — amint szándékom volt — hanem az együletünkben töltöm az estét.

— Édes — szeretett — Bélám — bocsásson meg! — oh csak most — az egyszer — bocsásson meg! — zokogott Milka.

(Folytatása következik.)

Ha szived örli fájdalom...

*Ha szived örli fájdalom,
Légy csendbe', csendbe', csendbe'!
Embernek el ne mondd, mi bánnt,
Csak vidd a rengetegbe.*

*Izzó fejed hajtsad le ott;
Vár szegfü, mályva téged.
A harmatos zöld fü között
Sird el, mi bánnt, mi éget.*

*Aranysugár csokolja le
Az izzó könnyek árját
S a szenvedőt vig dal között
Madárkák várja-várják.*

*S belopnak édes dallamot
Jó mélyen a szivedbe,
S a fájdalom, a sok keserv
Örökre elfeledve.*

*S mig hallgatod madár dalát,
Fent báránnyelők szállnak,
Mint halkan tovasuhanó
Bús édes-keves álmok.*

*A báránnyelők szállanak
A távol kékbe veszve,
S viszik fájdalmad mind odább:
Ott szállnak messze, messze.*

Feleki Sándor.

Vörösmarty Mihály költészete.

— Irta: TOLNAI LAJOS. —

V. Vörösmarty páthosza lyrai költeményeiben.

Hatalálni nem nehéz, hogy hol az igazság, még a nagy Vörösmartynál sem, mert a tények nem hazudnak: de kimondani — ez, uraim, egy költővel szemben, akit a léha együgyűség a lyra

királyának nevezett, dobolt, trombitált, erőszakolt egy félszázadnál többön át: kinek ne volna ez nehéz?

Elhiszik-e?

Megengedik-e?

Szükségesnek találják-e?

Igen, szükségesnek találják-e? Sokratest megölték a gazok, mert az igazságot beszélte és az igazság ma is az, ami a szegény rettentetlen böles korában volt, a gaz is az, a buta is az, a tettető is az, aki akkor volt, mert ez a nemzetség lejött firól-fira maig. Ez se Görögországgal, se Rómával nem veszett el. Itt ül az akadémia nagy, fényes tiszta elméi között és ő beszél, ő diktál, ő parancsol, mert a Plátók ma is csak hallgatni és az ostobaság vásárjában csak szégyenkezni tudnak. Ez könnyebb, kényelmesebb és jobban fizet. Az egyetem sokat látó pápaszemén, hogy markolnának ebbe a darázs-fészekbe, az ő markaikat erre senki sem kényszeríti. Menjenek a dolgok, a hogy mennek, mit vesz ezzel a világ? azaz, hogy ők mit vesztenek!

És talán mégis csak ez a lényeges?

Nem, valóban nem. — Egyetlen csillag felfedezése gazdagabbá teszi az eget: egyetlen szó kimondása becsületesebbé teszi az embert.

Hol ragyogott egykor a „Hymfi szerelme“ és a „Regék“ költője? Annak a dicső pyramisnak, mely a szeretett költő nevét a csillagokig vitte, részei rég le-töredeztek, mert nem parosí márványból, csak porhanyó kőből készült. De mit tett ez? A magyar Kisfaludy Sándort soha el nem felejtí.

S valami talán ez is?

Berzsenyi, kit a magyar büszkén helyezett — mondjuk gyermekes hiúságában, — a halhatatlan Horac mellé (sokszor fölébe is), ma már igen egyszerű helylyel kénytelen beérni a világköltők között (ha valaha odáig elhatolt). De mit tesz ez? Hogy együgyű elragadtatásunkban túlméntünk a határon. Azért a nemes sziklai dalnok neve mindig kedvesen érinti, szívünket, szegényebbek lettünk egy szép álommal, de a Berzsenyi Dániel költészete a magyar lyrának mindig ékessége marad.

Hol tündökölt a negyvenes, sőt ötvenes évek elején is Józsi Miklós? és ma nevetségessé tenné magát, ki regényköltészetünk ormozatát az ő műveiben keresné.

Nem is szégyen, nem is bűn, nem is tudatlanság, ha valaki a Vörösmarty műveinek olvasása közben megfélekedzik arról, hogy ő a magyar költők királya lett volna egy időben.

Még igen élő emlékezetünkben van, hogy Arany a Niebelungenliddel egyenrangú remekeket alkotott; hogy ő a ballada költészet Shakespeareje;

hogy az ő ódáinak mélysége meghaladja a Dante beláthatlan mélységeit; hogy tökélyes formák és kompozíciók dolgában egy vonalon áll Goethével, amit Salamonék, Gregussék, Szászék, Gyulaiék, Beöthyék oly pókhálós látással hirdettek, tanítottak, parancsoltak: és ime ma már fogyatkozásokat, sekélyességeket, utánzásokat, drámai erőtlenségeket és száraz, sivár Góbi pusztákat is lehet találni az ő makedóni birodalmában.

A heveség, a hóbortos nagyzás, nevetséges hizelgések mámora után egyszerűbb, igazabb, természetesebb nyelven is beszélhetünk már a magyar lyra néhai királyáról — a néhai királyok sorozatában.

Igen. Örvendek, hogy nekem jutott a szerencse a Zalán futása és a Szózat költőjéről kimondani, mikép a „Tévedések vigjátéka“ itt is véget ért.

Nem azzal becsüljük meg igazi költőinket, ha mint a félvad népek bivaly- és sárkánybőrbe öltöztetjük őket; megtetovirozzuk, befestjük, betollazuk, hogy a tulajdon édes fiuk se ismerjen rájuk, hanem, ha a tisztesség hangján szólunk lelkükről, működésükről.

— Az új tiszti kaszinó főhomlokzata. —

Vörösmarty a lyrának minden húrját megszólaltatta. Ha azok a húrok nem azt a hangot adták, amit a kéz keresett: annak oka csak az ő vakmerősége volt. Valóban ő sokat mert, jóval többet, mint szabad lett volna. A dal, az ének, az óda, a hymnus, a dythiramb; az édes, a keserű; a mély, a magas; a lágy, a kemény — előtte mind mintha az övé lett volna. És mily csalódás!

A dalban Czuczor is jóval meghaladta, mert Czuczor egyszerű és természetes volt;

az énekekben megkapóbb tudott lenni *Kölcsey*, mert egész nemes szívét beleöntötte kesergésébe, bánkódásába; az óda hevét, lángolását, perlését, vijjogását, tomboló kétségbeesését mily élettéljességgel tudta lelkünk elé varázsolni *Berzsenyi*! Ah, ezek ma is meghatnak és akaratlanul is — hallattukra megáradnak könyeink.

Egy hiányzott Vörösmartyból: az ember. Sem a tudós, sem a bűvész nem elég. Nekem ember kell, akinek örömét-bánatát elhigyjem, akit megsajnáljak, akit meg tudjak szeretni. Ebben mult és fog felülmulni Petőfi minden magyar lyrikust. Még a ketreczbe zárt oroszán mozgásából is kiérzik, hogy mi lenne a mesterség, ami őt is mulattatja és mi a valóság, amikor reszket dühében és mindenki csak ellenségét látja. Bizony a költő szerelmeskedése, tombolása, kiabálása se más.

A festett képet hiába helyezik a panorámában a tűzbe; eszemágában sincs félteni, hogy megég. Sok költő esengésével, rimánkodásával is így vagyok. Nem félttem, jó helyt van a jámbor. S ez rá nézve a legrosszabb.

Vörösmarty leghiresebb ódái között az első helyek egyikén foglal helyet a „Liszt Ferenczhez“ szóló. Gyulai a Vörösmartyhoz csatolt jegyzeteiben így ír:

„Liszt Ferenczhez... Vörösmarty e költeményét nem 1839-ben írta, midőn Liszt először lépett fel egy hangversenyben a nemzeti színpadon, s díszkarddal tiszteltetett meg, hanem 1840 vége felé — —“
Miért, mi okból most?

Ez magyarázza meg e hosszú óda felfúttóságát, dagályát, el-elfogyó és kapkodó lélekzetét. A hatás, melyet a virtuóz Vörösmartyra tehetett, ha ugyan tett: rég elmúlt, és ő most mégis tele tűzzel, elragadtatással akarja megénekelni a divatos művészt.

Kétségkívül valaki, sőt valakik kérésére. De ez még nem volna baj, hisz Pindaros is így tett, nálunk Tompa és Arany is így cselekedtek — megrendelésre. Sokat is ér ez!

Mese egy szép asszonyról.

— Irta: Párkányi Béla. —

Volt egyszer nékem egy szép barátnóm. Szép volt a szó legigazibb értelmében.

A haja fekete, mint az ében, szeme ragyogó, mint a gyémánt, szája picziny, osókratermett, még az ajkán sem hiányzott az a kicsiny, ingerlő gödröcske. Alakja magas, hajlékony, mint a nád, lábai igen, de igen kicsinyek lehettek, mert sohasem láthattam őket...

Hát az én kedves, szép barátnóm megtette nékem egyszer azt a rosszat, hogy itt hagyott.

Elment messzire; messze, messze, túl a Dunán, túl a kéklő hegyek mögé, valahova messze Erdélybe...

Elment, mert hívták, elment, mert vitték!

Elvitték feleségül — férjhezment...

Azt mondták, hogy nagy szerencsét csinált, „jó parthie“.

A férj szép és művelt, no meg gazdag is — selyembe, bársonyba öltözteti kicsiny feleségét...

Sokáig hirt sem hallottam róla.

Elfelejtett, vagy gondol-e néha rám?

Elment, mint a mesebeli tündér, hogy soha vissza ne jöjjön, ide közénk, ide hozzám, a jóbaráthoz.

Pedig naponta járok ottan, ahol egykor kettecskén, bizalmasan csevegve, sétálgattunk.

Ki a temetőközön, ki az akáczfazonon, ki a zöld vetések közé.

Ah! Akkor oly szép, verőfényes napok jártak! Örökös tavasz volt. Minden virult, illatozott.

A mező örökké zöld volt, a fák örökké virágoztak, a madarak örökkön-örökké vig dalt zengtek fejünk fölött.

Most komor, kihalt minden.

Az idő borus, ködös; a fák levelei sárgák és tikkadtak; madárdal, verőfény, napsugár nem hallik — nincs...

Kihalt minden. Elhagyatott minden és oly kedvetlen, komor vagyok magam is.

Ah! hiányzik nekem az a kedves barátnó, ott, ott, túl a Dunán, messze a kéklő hegyek mögött!

Pedig naponta várom és úgy érzem, hogy egy szép napon előmbe jó a keskeny úton; úgy érzem, hogy még egyszer találkozunk ott lenn a patak mentén, a sűrű fűzek árnya alatt, ott, hol egykor versenyt csacsogtunk a csörgedező patakkal.

Azért naponta kimegyek; felkeresek, felkutatok minden zugot, ahol ő járt.

Ime, itt a lába nyoma, még most is látszik az iszapos fővényen. Amott a vén hárs, oda szokta hajtani bájos fejcskáját, hogy jobban nézhesse a csillagos eget.

Amott a molnár kertje; néhány kíváncsi kankalin áthajtja fejcskáját a kerítésen: „Ugyan, milyen világ van odakünn...“

Mind, mind, megannyi emlék, megannyi ismerősöm. Hát még neki!

Mindhiába!

Az idő ment, gyorsan, mintha üznék, kergetnék.

A gyermekből ifjú, az ifjúból férfi lett.

Csak magam vagyok még, egymagam...

Hiába unszolnak, figyelmeztetnek, hogy „deresedik“ már a szakállam — jó lesz asszony után nézni.

Mindhiába!

Én csak járok künn azon a jól ismert úton; várok, lesek valakit, de az csak egyre késik. Pedig csak még egyszer szeretném látni, még egyszer kívánnék szemem közé nézni, még egyszer szeretném néki baráti jobbmot nyujtani...

Úgy érzem, hogy e kéz akkor nem engedné el őt többé.

Hogy e kar görcsösen átölelné, átfogná karesű derekát; és né-

mán, édesen, sokáig, igen sokáig belenéznek azokba a fényes, szép, ragyogó szemekbe...

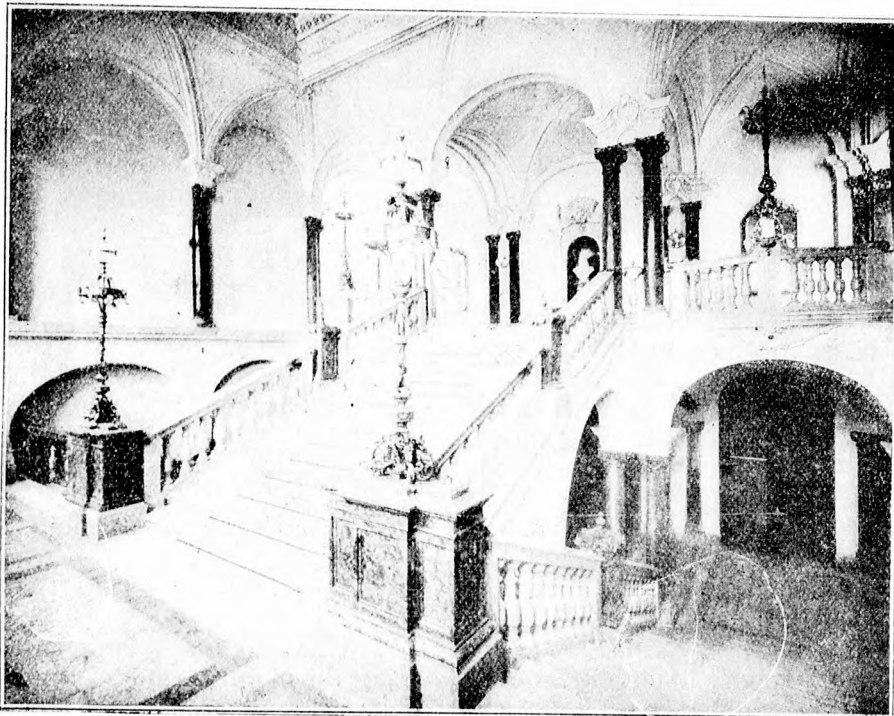
A kegyelmes úr ígérete.

Irta: Vécseiné Jankovich Lujza. (1. fejelet.)

I.

A tanító ur is a régi. Szücs György István uram, ez a félszegül hajlongó, kissé ferde vállú czingár emberke, aki a meghatottság és zavar miatt egy értelmes szónak nem ura, ugyanaz a keskeny arcú, ritkás, lenszöke haju, savószemü emberke, aki harmincz évvel ezelőtt itt állt a pad előtt csontos kezével a Molnár Pistike haját borzolgatva, mialatt az a Gönczy-féle a-b-c-ből felolvasott.

— Jól van, fiacskám, nagyon jól van, elég! Teringettét, hogy olvas ez a gyerek! Bizony mon-

— A második emeleti folyosó. —

dom, példát vehetnétek róla valamennyien! De hiszen sokra viszed te még, ha így haladsz!

Molnár Pistike csakugyan sokra vitte...

Eszébe jut most, hogy előtte áll kissé kopottas, rosszul szabott szalónkabátjában régi tanítója, hogy tulajdonképen ő volt az első, aki neki nagy jövőt jósolt. Persze, arra a legmerészebb álmaiban sem mert volna gondolni a szerény fantáziájú mester, hogy kedves tanítványából miniszter legyen valaha. Ha sokat remélt számára, az alispánság lebegett szemei előtt, mint az elérhető legmagasabb és tekintélyesebb állás, mire egy szegény kántor-fiu gondolhat. Az alispán igen nagy ur; első embere a megyének! De hogy egykor itt fog állani e szűkös, alacsony tanteremben, dicsőségének teljében, körülvéve hódolók és bámulók seregétől, oly nagyot és merészet Szücs György István nem álmodhatott!

Molnár Pisti még kevésbé. Pajkos, rakoncátlan gyerkőc volt, mint többi osztálytársai. Félretaposott sarkú cipőcskéje sok vihart látott, ezerfelé görbülő kalapja és foltos nadrágja miben sem különbözött a többiétől. Daganatok is voltak akkorák a szeme alatt, mint pl. Balogh Petinek, aki most ott künn ólalkodik a többi bámész nép között az iskola kerítése mögött és tekintélyes molnár-mester létire nem átal ágaskodni, kapaszkodni, mint egy kandi gyerek, hogy bár valamicskét láthasson a hajdani kenyeres pajtásból és ugyan csinálja a tölcsért a tenyeréből, nehogy a nyitott ablakon kiszűrődő, szörnyen uras, kellemetes hangzásu, lassu beszédjéből egyetlen hangocskát is elszalaszson.

Igen, ez tagadhatatlanul a hajdani kenyeres pajtás, a kivel, uram bocsá', hányszor, de hányszor nem hempergődztek itt az iskola udvarán, a szép, sima, zöld pázsiton.

Teremtő szent Atyám, de furcsa is a világ folyása!

A sok méltóságos és nagyságos ur még mindig járkál egyik szobából a másikba.

Balog Péter innen kívülről csak annyit lát, hogy meg-megállanak egy-egy tábla vagy számológép előtt. Ilyenkor hallja, hogy a félkegyelmű tanító (tisza csúfság volt, hogy agyonpuskázta azt a remek üdvözlő beszédet is, pedig napokig dolgozott a tiszteletes urajta) magyaráz valamit, nagy igyekezetben össze-vissza dobálva a szavakat.

— Igenis, kegyelmes uram! De nem, még sem... azaz, hogy... Ez a tábla már új... ugyszintén... A boldogult méltóságos gróf kegyességéből, ki méltóztatott halála után stb. stb.

Végre jönnek kifelé. Elöl mindig az a magas, elegáns, nagyúri alak, nyomában alázatos kísérei.

Az udvaron is meg kell még állni néhány pillanatra, mert ime itt a közepén emelkedik a harangláb. Azt okvetetlenül meg kell tekinteni közelebbről. A régi, kedves harangláb!... Düledező, szüette, rozoga alkotmány, tetejében a kis haranggal, oldalán barna kötél lóg le...

Molnár Pistinek... nem... nem... az excellenziás urnak önkénytelenül megrándul a karja. Boldog Isten, mi lenne, ha oda menne és megrántaná azt a kötelet? Amugy Isten igazában, teljes erejéből nagyot rántana rajta?

A kis harang megszólalna: esingiling... és ez a hang visszavarázsolná egy pillanatra a multat, mikor intő szózatára a sok-sok apró hangos torkú nebuló esze nélkül futott, bujt egymás mellett, egymás hátán keresztül be a tanterembe. Legelől persze a legfürgébb gyerek, az első tanuló: Molnár Pisti... Révedező tekintettel néz körül a kegyelmes ur.

Ah, nem! Az udvar üres most, a kerítés mögül is elkotródott a bámész nép. A gyerekeket pedig szigorú büntetés terhe alatt mind kitiltották innen, tekintettel a nagyfentosságu napra. Még az ökölnyi Dénes Imrikét, a tanító eseppe kis unokáját is szobafogságra kárhoztatták, nehogy az Istenért itt lábatlankodjék! Az urak pedig, kik körülveszik őt, ezek a kifogástalanul öltözött, sápadt arcú, fáradt tekintetű meglett emberek, igazán nem úgy néznek ki, mintha gyermekek is lettek volna valaha, vásott, pajkos gyermekek, kik egymást agyba-főbe püfölték és akik, ha megcsendül az iskola harangja, egymáson keresztül-kasul rohantak jbe az iskolaterembe...

Most az egyik méltóságos ur óvatosan, diszkréten vonja elő drága zsebóráját.

— Az idő nagyon előrehaladt, kegyelmes uram! Molnár István felocsudik.

— Ah, igaz. Bocsanat uraim! Majd el is felejtetem, hogy a kitűzött időre pontosan az indóháznál kell lennünk. De lássák, a felidézett gyermekkori emlékek raja dong körülöttem. Sajátságos varázs rejlik rám nézve a helyben, hol minden egyes tárgy, minden kő, minden fűszál beszél hozzám. Ennek tulajdonítsák, ha kissé elidőztem itt. Még egyszer körüljártatja tekintetét, aztán odafordul a könnyekig meghatott öreg tanító felé és szívélyesen kezét nyújt neki. Egy pillanatra, mintha levetkőznék a mindenható minisztert. A harmincz esztendő, amely elválasztja a hatalomnak urát a kis borzas diáktól, nincs sehol. Itt Molnár Pistike áll a jó tanító bácsi előtt, aki ha másoknak osztogatta is a plágát lelkiismeretesen és meg-meghuzgálta egyiknek másiknak a fülét, aki reá szolgált, iránta mindig elnéző és jó volt.

— Isten önnel, kedves tanító ur! Jólesett nagyon, hogy alkalmam nyílt meglátni újra e helyet, hová annyi kedves, felejtethetlen emlék csatol. Még jobban örülök annak, hogy kedves régi jó tanítómmal kezét szoríthattam. Ha egykor valami kívánsága lenne, forduljon teljes bizalommal hozzám; örülni fogok, ha teljesíthetem.

II.

„Ha egykor valami kívánsága lenne, forduljon teljes bizalommal hozzám; örülni fogok, ha teljesíthetem!”

Varázsigevé vált e néhány szó, melyet bacsuzáskor egy fényes gyülekezet előtt meghatott hangon ejtett ki a kegyelmes ur. Varázs-igévé, amely ott esengett-kongott a tanító ur fülében untalan, hogy megzavarta éjjeli nyugalmát, szórakozottá tette munkáiközben is.

En istenem! Kívánsága ugyan, hogyne lenne egy szegény, népes családdal megáldott, fárasztó napszamosmunkában, küzdés és nélkülözés közt megöregedett tanítónak?!

Oh, van, fölösszámmal...

Hanem eltalálni, hogy a sok közül melyik az igazi? Az ám a nagy sor!

És megindulnak a tervezgetések.

Reggel a kávézóasztalnál, délben az egyszerű ebéd mellett és késő este, fárasztó napi munka után, mind csak erről foly a beszéd. De bizony még éjjelenként is ide-oda forgolódik ágyában Szücs György; már néhányszor türelmét veszve, rá is szólt a felesége:

— Ugyan hagy abba már öreg! Majd csak találunk ki valamit.

Aminthogy ő már talált is. Oh, az asszony erre ilyenkor mindig előbbre jár. Volt neki egy régi titkos óhaja, egy eddig teljesülhetetlen szép ábrándja.

De még nem szólt semmit. Hdd ériék a dolog előbb egy kicsit. Mindennek idő kell. Mi tagadás benne, Szücs Györgynek legelőször és egyszersmind legtöbbször is az fordult meg agyában, hogy iskolájuk államosítását fogja kérni kegyes pártfogójától. Üdvös és nagy horderejű tény lenne ez a mostani időben, midőn mindenkinek sietnek e nagy, terebélyes és biztos oltalmat ígérő fának az árnyékába huzódni.

Tagadhatatlanul egy kis hiúsági kérdés is volt ez nála. Ámbár első sorban városkájának, kedves szülőtte helyének akart általa szolgálni. De büszkeségtől dagadozott a kis öreg emberke kebele, ha elgondolta, hogy a város régi, forró óhajának teljesülését kizárólagosan neki köszönhetné. Szép és magasztos dolog egy szent ügyet előmozdítani, amely beláthatatlan időkre fentartaná megteremtőjének nevét.

Álmodozásai közepette gyakran látta is már az impozáns fáklyásmenet föllobogó fényét, melylyel a hálás közönség sietne őt megtisztelni. Hallotta a szép, ezikornyás szónoklatot is, mely édesen, mint a méz, folya a tekintélyes, diszmagyarba öltözött főbíró ajkairól:

„Szeretve tisztelt Mesterünk! Te, ki egy fényesen ragyogó csillag pályafutásának adtad meg az első lökést“ stb. stb. stb.

Hát ez gyönyörű lenne. Bizonyára be is választanák azontúl minden fő- és albizottságba, egyletekbe és ott ülhetne a zöld asztal mellett a tisztas városatyák között. Oh, nagyon-nagyon megbecsülnek őt és minden alkalommal kitüntetnék. Hisz már most is, a miniszterlátogatás óta, mintha láthatatlan glóriával járna a homloka körül, egészen mások hozzá az emberek.

„A kegyelmes úr első tanítója“, ez a hangzatos titulus, melylyel megtisztelik, mint egy édes zene, mondhatlan jólesik fülének. Nem lehetetlen az sem, hogy mire nyugalomba vonul, egy kis rendjeleske, melyet a király ő Felsége küldene érdeme elismerésül, diszitené mellét... Amint ezekből látható, az egyszerű, szerény, elemi iskolai tanítót már-már elragadták a hiúság fékezhetlen, tüzes paripái...

De ott volt ellensúlyozásul az okos, higgadt feleség az ő józan gyakorlati eszével, hogy helyes mederbe terelje az ura szerte csapongó fantáziáját. És Szücs György, ki harmincznégy esztendőn keresztül megszokta, hogy meghajoljon e tekintély előtt, hagyott magával alkudozni. A fáklyásmenet, megható szónoklat és minden utána várható kitüntetés kezdett veszteni élénk, esábitó színeiből és lassan-lassan elmerült a feledés tengerébe.

— Semmit sem fogsz a más számára kérni édes öregem, semmit. Te még mindig gyerek vagy, nem ismered a világot. Tele van irigy, háládatlan, rosszlelkű emberekkel. Eleinte nagy hű-bót csinálnának belőled, az igaz. Később?... Ha lehetne, azt is letagadnák, hogy neked köszönhetik az egészséget. Minden szentnek maga felé hajlik a keze. Ne akarj hát te se különb lenni náluk. Gondolj te csak a tieidre. Elsősorban pedig a legkisebb fiadra, szegény Lajoskánkra, akit az Isten megáldott, vagy megvert — már nem is tudom, hogy mondjam — teremtő lángésszel. Az a szegény gyerek mindenáron festő szeretne lenni. Az igaz, hogy nem mert beszélni róla soha, mert tudta, hogy minden könyörgő szó hiábavaló lett volna, csak a szívünket nehezítette volna vele, hisz nincs miből taníttassuk. Hanem azért piezi kora óta minden kiesi krajezárt össze-

kuporgatott, hogy papírt, festéket vegyen rajta. Tele van a tiszta szoba az ő szépséges képeivel és mindig küld egyet-egyet most is.

(Vége következik.)

GONDOLATOK.

Az a leány, aki zárdába megy, vagy nem-, vagy nagyon is ismeri az életet.

*

A leány — csakhogy ara lehessen — kész Krisztus arájává lenni.

*

Aki önmagát dicséri, az másokat gyaláz; de aki másokat dicsér, az sohasem gyalázza önmagát.

*

A nőt magát megnyerhetjük ajándékkal, de szereimét soha!

*

A csók, melyet a házibarát barátinójétól kap, meghívó az erény temetésére.

*

Minden csók, melyet a feleség nem a férjének ad, egy-egy kitépett bimbó az erény koszorujából.

*

A feleselni szerető nőre a bosszantás netovábbja az, hogy ha az, akivel feleselni szeretne, nem szól egy szót sem.

*

Sok embernek az élet óceánján mentőcsónakja: a nő.

*

Ha a nőnek örömet akarsz sze rezni, — bármily nehezedre esik is — adj neki igazat.

Vajda Ferencz.

Emléksorok.

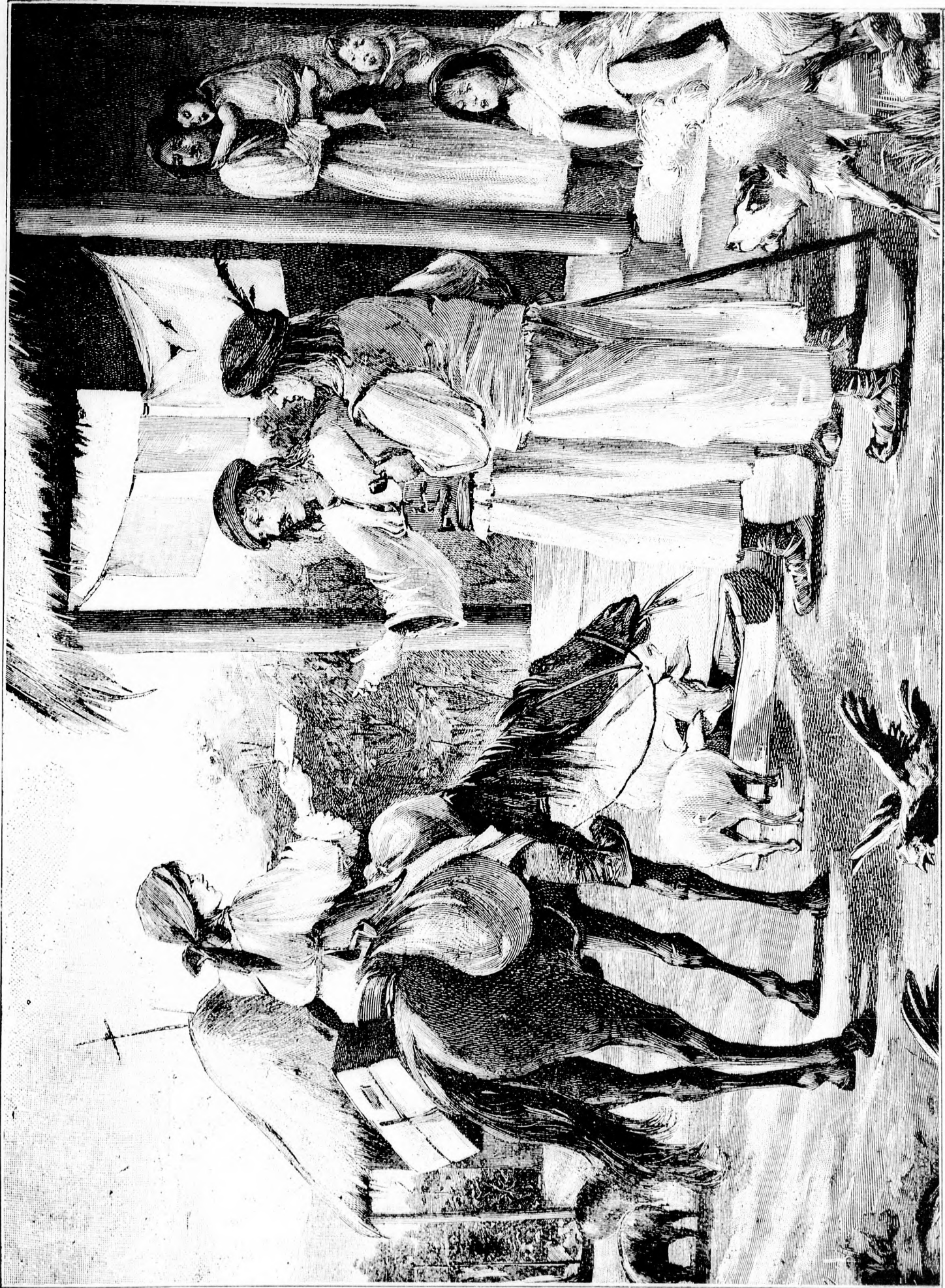
*Ha tán lehetne válogatni
Örömben, bánban egyaránt,
A bánatot választanám én
Magamnak akkor sors gyanánt.
Elhordanám — betelve gyászszal,
Bánattal — ezt az életet,
Csupán azért, hogy az örömből
Annál több jusson teneked!*

Décsi Sándor.

— TESSEK MIKULÁS! —

~*~ POSTA AZ OLÁH VIDEKEKEN. ~*~

Mi lesz velem?...

*Mi lesz velem nálad nélkül?!
S nálam nélkül teveled?!
Nyugvóra jár éltünk napja,
Mely oly régtől ragyogtatja
Fényét a fejiünk felett.*

*A határon révedezve,
Éjre zárul majd szemünk.
Bágyadt tüze végsőt lobban.
S az erőben megfogyottan.
Egymás mellől kidüliünk.*

*Mi lesz velem nálad nélkül?!
S nálam nélkül teveled?!
Oh, az ember ha megvéniül
És kívásovott az életből,
Nem kell immár senkinek!...*

*Oly kedves még az együttlét
Életünknek alkonyán
Hogy örökre válni tőle,
Bár elég jutott belőle:
Nekiünk mindenkor korán.*

*De egymástól elszakadva!
Elszakadva! Ne odább:
A szeretet kohójába,
Egygyéfort szív kettévágva.
Doboghat-e még tovább?*

*Van-e, akit roskadásig
Elfárasztott a nagy út,
Elcsüggedve, elhagyatva
Senkitől se támogatva
Messzebb vándorolni tud?...*

*Uram! Aki anyyit adtál,
Adjad még azt meg nekiünk,
Ha lehúny napunk sugára,
A nyugalom váncosára
Együtt hajthassuk fejiünk!*

Ács Ferencz.

Kedves öcsémasszony.

(Székely történet.)

— Irta: Péterfi Tamás. —

(Vége.)

Aldvilágos tavaszi éj borult a falura. A le-
vegő gyümölcsfavirágok illatával telve,
szinte kábító hatással birt. A berkekből,
gyümölcsösökből messze hallatszik a csalogányok
bübájos éneke. — Sipó Mihály fiatal feleségé-
vel kiült a kapuja elé, pihenni a napi fáradal-
makat s elbeszéltek egymás között, hogy milyen
tisztességes, jámbor legény az a Pista. Mit tehet
róla, hogy szegény? . . . Bizony hamar kellett eltá-
voznia ebből a faluból, de talán jobb volt így . . .

Szegény Sipónénak leginkább fájt a Firtosné
gunyolódása. Azok a szívet sértő „kedves öcsém-
asszony” elnevezések. Ugy szerette volna vissza-
adni neki.

Sipó Mihály azzal biztatta, hogy minden vásár
eljön a napjára. Azután esendesebben folytatták a
beszédet, mert a szomszéd kapu elé szintén kitele-
pedtek Firtosék, meg a jegyző urék és a nagy
gazdasszony hangosan mondta el, hogy Pista urfit
ellátták utilapival, hogy ne fáradjon bolyongá-
sai alatt.

Másnap reggel korán eljött Esztike a gyümöl-
csöskert végéhez. Át akart kukucsálni a sövény-
kerítés széthuzott galyai között, de a nyílásba egy
papirdarab volt dugva. Nagyon közel kellett tartani
szeméhez, hogy elolvassa róla az írást. Alig
kezdett hajnalodni kelet felől, hanem azért kibe-
tüzte a kis leány:

„A kukucsi malomban vagyok.”

Nevét nem írta alá, de hiszen tudta anélkül
is az a pillangójárású kisleány. Hajnal pirulása
már az erdőszélénél találta. Gyors léptekkel haladt
fölfelé a patak mentén, mely bizonyosan a malom-
hoz vezet.

Firtos Están uramat majdnem a guta környe-
kezte reggel, mikor rájöttek a szökésre. Egész éj-
szaka őrizte leányát, csupán pitymalatkor szende-
redett el egy keveset és mégis elszökött . . .

Cselédjeit szétküldözte minden irányban.
Ő maga elindult kocsijával a kukucsi malomba.
Arra volt legnagyobb gyanuja.

Másfél órai ut után utól is érte a szökevényt,
hanem a kis Esztike a patak mellett fölfelé ka-
nyargó uton jó előre meghallotta a kocsi zörgését,
s elbujt az utszéli bokrok sűrű lombjai közé. A mi-
kor elhaladt az édesapja, akkor tovább folytatta
gyaloglását.

Firtos Están uram csakugyan megtalálta Etédi
Pistát a kukucsi malomban, hol őstve óta volt, de
Esztikéről nem tudott a malomban senki. A malom
nem tartozott már a falujához, ezért meg sem szólít-
hatta a legényt. Hivta vissza Pistát, de a legény
ígérete mellett megmaradt.

— Nem megyek én vissza Firtos uram. Az éj-
szaka ha beáll, a hüvösön tovább haladok a falu
felé. Nehéz batyum vagyom, nappal meleg volna
emelni. Aztán nincs a miért visszamenjek. Válasz-
tottam a leánya, meg a malom között, majd Esztike
is választ Etédi Pista, meg a jegyző fia között!
Könnyen választunk mindaketten. Ha szeret Esztike:
tudja, merre esik Kis-Kadács!

Firtos Están uram hiába kérdezett, kutatott,
mégis a leánya nélkül indult haza. Azt gondolta,
hogy bizonyosan előkerült otthon eddig! Mikor a
harmadik fordulónál ereszkednék le, ott, hol a
„Morgó-szikla” alatt vezet el az út: egy kis kődarab
gurult le a szikláról, s a szekere előtt egy hajítás-
nyira átrobogott az uton és a patakba esett, hol
szétesapta a vizet. Az öreg önkénytelenül fölpillan-
tott a sziklatetőre, honnan a kő leindult, s ott
látta a leányát Esztikét . . .

Az apjának egyetlen gyönyörűsége ott ült a
toronymagas szikla tetején, s egykedvűleg lógatta
le lábait a mélység fölé. Firtos uram megállította
lovait, s amint elnémult a szekér zörgése, tisztán
hallotta leánya hangját.

— Edös apó! adsz-e Pistának vagy leszökjem?!

— Mire vetemedtél aranyos pillangóm? . . .

— Még semmire! Csak ezután teszek! De tudni
akarom, hogy az Etédi Pistáé lesz-e?

— Ne bolondozz Esztikém, gyémántom! Jere,
hazaviszlek . . .

— Pista nélkül soha! — kiáltott le a magas-
ból a kis leány daczosan. — Nem megyek én
Andorkához!

Az öreg úgy tett, mintha beleegyeznék, s közelebb csalogatta magához a kisleányt, hanem nem birta semmikép rábírní, hogy a kocsira felüljön. Esztike elkeseredve folytatta:

— Ki akard nevetetni a faluval magadat édös apó? Már mindenki tudja, hogy Pistáért megszöktem! Vagy azt hiszed, hogy a jegyzőnek jó lesz egy más legénnyel megszökött meny? Ne hidd édös!

— Te miket beszélsz Esztikém? . . .

— Ami igaz! Amit eddig otthon a falu tud!

— Te megháborodtál, drága gyermekem! . . .

— Kend lesz megháborodva, édös apó, ha nem fordítja vissza a lovait. Pista vár a kukucsi malomban! Ha hazavisznek, újra eljövök utána! Miért csinálnál magadnak szégyent? . . .

Firtos Están uram megvakarta a fületövét. Annak a kicsi mókuskának igaza lehet! . . . Csak ne szeretné őt annyira! . . . A kis leány beszélt-beszélt, s addig mondott, míg az atyának nem engedett a szíve. Hanem, hogy ő vigye oda leányát annak a szegény legénynek? . . . azt nem tehette. De kitalálta gondolatait a kis mókuska.

— Látom apókám, hogy restelnél visszavinni Pistának, aztán nem is volna szép. Azért én itt a hegyen átmegek és jőjj utánam! S mint a pillangó, úgy lépett lengedezve szikláról-sziklára Esztike, míg végre eltűnt az édesatyja szemei elől.

Félóra mulva együtt találta az öreg székely a fiatalokat a kukucsi malomban. Etédi Pista semmitsem kért Esztikével, mikor hozzá ígerte leányát, s Firtos Están uramnak az jutott eszébe, hogy a tegnapi esti kérő mindent kért előbb s csak legutóljára a leányát; ez a mai semmitsem kér, csupán Esztikét, mert megélnék ugyanis . . .

A többit már könnyű kitalálni. Hat-hét mulva utcahosszat énekelték az új nótát:

Ninesen olyan kislány egész vármegyébe,
Mint a Firtos Están kicsi Esztikéje! . . .
Kilencz legény kérte, a tizedik viszi . . .
Sütni való bolond, aki el nem hiszi.

Szorgalmatos, — hogy ha tetszik,
Jókor fölkel, — le sem fekszik!
Ugy bizony! A bizony!
Lakodalma most nagyon.

Sok szeretője volt Etédi Pistának,
De igaz szívet csak most talált magának.
Esküszik, fogadja: híven megbecsüli;
Kicsi kezétől a verést is eltűri.

Szemsugara meg is ütne,
Ha a szemét le nem sütné.
Ugy bizony! A bizony!
Lakodalma most nagyon.

A szegény Sipó Mihályné a sógorságba vegyüléssel kicseppent a „kedves ösémasszony“-ságból, s most ő mondja gúnyosan Firtos Estánnak a nagy-asszonyozás helyett: *kedves nénémasszony!*

A FRANCZIA NŐK.

(Jellemrajz.)

Dr. Holtz L. után, közli: Hollós.

Az ma régi mondás: „A nő a civilizáció tengelye“, seholssem találóbb, mint Franciaországban. Itt a nő minden néposztályban nagy szerepet játszik.

Igen nehéz, a műveltség tekintetében legalantabb álló francia nőt, a kis parasztnőt jellemezni. Normandia parasztnője egész más, mint a provençei. A délfrczia kellemesebbé teszi életét, mint az éjszaki. Általában Franciaország egyetlen parasztlánya sem születik párnás ágyban (pehelyben). Sőt igen sok példa van rá, hogy a parasztasszonyok mezei munka közben szülnék és néhány óra mulva folytatják munkájukat. Bár e körülmény a francia nő normális testalkata mellett szól, ritkán öregszik meg és feltűnően gyorsan hervad: az élet felemészti.

Falun tizenöt éves koráig kellemes élete van a nőnek. Gépiesen tanul olvasni, írni és számolni. Aztán libát, kecskét vagy tehenet őriz. Tizenöt éves korától fogva a parasztlány már házasságra gondol. Ha talált imádót, akkor esténként vele jár és tánczol. A szülők keveset gondolnak ily viszonynyal; hisz ők sem tették másképp! A lakodalom akkor tartatik meg, ha már legfőbb ideje. Ha a lány aztán férjnél van, mint asszony magaviselete kifogástalan. A megfeszítő munka oka, hogy az új pár keveset gondol szerelmeteskedésre; örülnek, ha este fáradtan hazatérve, kipihenhetik magukat. A mindennapi járomban igen hamar vénül a parasztasszony és negyven éves korában gyakran egészen ránczosarcu, hajlott testü, aszott és napbarnított, úgy, hogy hatvan évesnek tarthatnók. Férje és gyermekeiért áldozta fel magát. Ő maga gondoskodik róla, hogy kis vagyontát gyűjtson — teste árán.

Ha pedig egy francia városi nőt hasonlítunk össze teljes, kékesfekete hajával, megnyerő arczával, grációzus alakjával és szellemes mosolyával, hasonlókoru parasztasszonynyal, durva, napbarnította arczával, eltompult arczkifejésével, valóban csodálkozunk kell, mint hat művelőleg és finomítón a városi nevelés. Persze, hogy nem egy francia parasztlány, dacára napbarnította arcának, szép megjelenés, de csak lakodalmáig; de lakodalma után 2—4 évvel majdnem öreg asszony. A városi munkásnő gyorsan vénül, de leginkább azon okból, mert teste a természettől nem ellentálló. A munkás-osztály gyermekei homályban és piszokban nőnek fel; a gyermek teste nem részesül a kellő táplálékban és ápolásban, hogy a kemény létért való küzdelemnek ellentállhasson.

A középosztályban, hová a kiskereskedők, kis tőkepénzesek és alantabb hivatalnokok tartoznak, a lányok nevelése már valamivel jobb. A lány tizenöt éves koráig egy magániskolában neveltetik, ami Franciaországban nem sokat mond. Tudományos kiképzése felületes marad. Amit e lányok különben tanulnak, az a stickelés és az izléses és olesó „önruházkodás.“

A tizenöt éves kor befejezése után a lány anyja rendes kísézője. Együtt járnak bevásárlásokat eszközölni, míg egy szakácsnő a konyhát látja el, melyben ők is segítenek néha. Az ily leány főfoglalkozása és mulatsága a stickelő keret. Zongorája ritkán van, mert ez náluk már fényűzés. Ritkán ábrándozó természetü. A szülői ház gondjai, a minden pontban való takarékoskodás, gyakorlativá teszi. Igen prózaiasan fogja fel életét

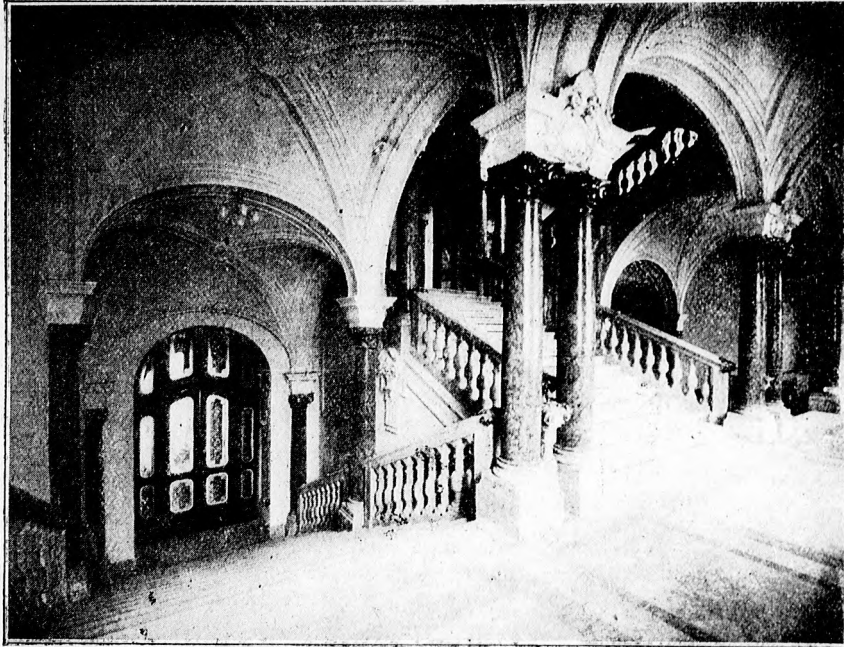
Ritkán van, kelengyén kívül, néhány ezer franknyi hozománya. Ezért, ha nem akar vén lány maradni, önmagának kell vőlegényt csipnie. De ezt azonban kitűnően érti. Ha azonban 20—40000 franknyi hozománya van, akkor jó „parthie“ és a kérők seregesen lépnek fel, mindegy, szép-e vagy rút, mert Franciaországban sokkal jobban vonz a Mammon, mint a világ bármely országában. Ha a férje hivatalnok, akkor a mézeshetek tartamára szabadságot kér. Ezen idő után a fiatal menyecske oly életmódot folytat, amilyenhez szülőházában szokva volt. Ha a férje üzletember vagy boltos, akkor rendszeren nines nászut; ilyenkor a férjét már másnap üzletében lehet látni. Aztán las-

sankint segédvé képezi ki magát, vagy pedig levelezője és könyvelője lesz. Különösen pedig a párisi nő élénk eszével gyakran ügyesen és szerencsével vezeti a legbonyolódottabb vállalatokat. „Faire sa rente“, ha még oly kicsiny, ez mindannyiok jelszava, az legnagyobb becsvágya.

A magasabb polgársághoz (bourgeoisie) tartoznak a főbb tiszték, magasabb hivatalnokok és gazdag kereskedők. Itt a legnagyobb gonddal és fölöslegben pillantja meg a gyermek a napvilágot.

Csak az anyaszeretetet nem élvezzi első éveiben. Ó anyjának csupán apró játékszere, a vele való vesződség a dajkára hármlik, m. p. éjjel-nappal. Ha a gyermek felcseperedik, a dajka helyett nevelőnőt kap, kivel egyedül van, vele eszik, alszik és játszik (mulat.) Csak akkor étkezik a család asztalánál, ha vendég nincs. Akkor vizsgálják meg és javítják a gyermek modorát.

Nemsokára hasonmása lesz anyjának a növekvő leány, kit utánoz, ahol csak lehet. Ekkor már szabad az anyjával a boulognei erdőbe kocsizni, szabad nyáron a tengeri fürdőbe is mennie. Ezután jön a híres „pension“ (intézet), hol a világi hölgy teljesen kiképeztetik. A főtörvény: comme il faut (mintaszerű) megjelenés. Így lépnek fel aztán a fiatalabb hölgyek a szalonokban, külsőleg igen elegánsan, büszkén és tartózkodóan, belsőleg pedig kevesebb értékkel és tudatlanul, csinos manequinos-ok, divatbábok, kiknek a komolyság és mélység hiányzik. Házi teendőkről és a világról semmit sem tudnak, a híres zárdai penzionátusokban a nevelés csak külsőségekkel foglalkozott. Ha egykor férjeik boldogan akarnak velük élni, egész új nevelést kell velük kezdeni. A házasságok az egyenlő vagyonnal bírók közt köttenek. Igen ritkán keletkezik egy-egy szerelmi regény. A nászut után a gazdag férj [folytatja] előbbi életmódját és multságait. Ő, a fiatal házi-

← Az első emeleti lépcsőház. →

asszony, kedve szerint rendez be otthonát, lakomákat és bálakat rendez és a boulognei erdőt is naponta felkeresi. Házát en vogue — divatba — igyekszik hozni, kellemessé és fényessé tenni, hogy mint férjének érdemes felesége, tisztelt állást foglaljon el a világban. Ez ama művészet, melyben a párisi hölgyek különösen kitűnnek és ez az, ami őket oly önállókká teszi és gyakran pikáns hirbe is hozza. De sokkal szenvedélyesebbeknek látszanak, mint a milyenek tényleg. Ha csakugyan olyanok, akkor ennek mindig a férj az oka.

A régi francia nemesség a polgárság előtt ismeretlen egyszerűségben tűnik ki. A szépség és elegancia iránti érzékük nemzedékről-nemzedékre öröklődik át; itt feszültségről szó sincs és nem is ismerik a szerencsefiak feltűnési viselkedését. A valódi arisztokrata közlekedésében bizonyos ildomosággal és biztossággal tűnik ki, mely születésétől fogva tulajdona.

Mégmaig is uralkodik a nemesi családokban a valódi családias hangulat, sokkal inkább, mint a polgári osztályban (bourgeoisie). A gög és hiúság, elbizakodottság inkább a polgároknál található, mintsem a nemeseknél. Fájdalom, a konvencionális házasság itt is nagy szerepet játszik.

A nemesi osztály szalonjai éppugy játszottak Franciaországban szerepet, mint a polgári nők és játszanak ma is.

Ezeknek vezető elemei igen nagy befolyással bírnak mindenfelé, mert a természettől okosak, tevékenyek és megnyerők.

Tán jobb sorsa is volna az országnak, ha másként volna!

VOLT.

— REGÉNY. —

(34. folyt.)

Irta: *Sudermann Hermann.*

Magyarra átdolgozta: *K. Beniczky Irma.*

XX.

Na lásd! Mi is valamennyien szeretünk téged. Hiszen mindent megteszünk a kedvedért, amit csak a szemedből olvashatunk. Te azt nem látod be, kis makranczos?

— Menj te! Te csak bántalmazni akarsz engem.

— Kissé meglökte Leót könyökével.

— Én? Teringtet. Ugyan mivel?

— Igen, úgy beszél velem, mint egy gyermekkel?

— És az bánt téged?

Hertha hallgatott. Most itt a pillanat, hogy elmondja neki, mi nyomja a szívéét. A leszámolás nagy órája ütött. — Hadd tudja meg, hogy egy elárult, lábbal tiport leány-szív is védekezni tud.

De folyton hallgatott. Ugy érezte magát, mintha száját bevarrták volna. Feje zugott és szédült, bágyadt sóhajjal dült

a kőnek.

Leo attól tartott, hogy ájulata fogta el. S öt balkarjával átölelve, egészen fölője hajolt.

A hold teljesen megvilágította félarcát, míg a másik felének csak orcája volt kivehető az árnyékban.

— Legyen eszed, édesem! — kérlette őt. De nem mozdult s így ideje volt őt alaposan megszemlélhetni.

A fölbontott hajnak árnytömegében egyes fénysávok világlottak, míg néhány fűtöcske sötétben göndörödött a magas homlokokon. Behunyt szemhéjainak hosszú pillái mély, színes árnyat vetettek orcáira és fanyarul összeszorított ajkai körül a bűn egy vonala huzódott, melyet azelőtt nem vett észre rajta.

Bizony-bizony, az már nem gyermekarc többé, ami itt előtte nyugszik a fehér holdfényben.

És ismét világosabban villant meg benne ama érzet, mely már hetek előtt a korcsmai találkozás után panaszlón és szemrehányásteljesen szívében támadt.

„Itt a boldogság, melyet te eljátszani készülsz.“

Ama verőfényes álomszerű sejtelem: „Meglesz“ többé nem mert fölszállni lelke mélyéből; lekötve tartotta az, *ami volt*. A mult mindegyre fenyegetőbbben emelkedett előtte óriási rémként s ő azt hitte, hogy már régen legyőzte volt.

Nem hiába ült itt éjjélkor, olyan érzeteken töprenkedve, melyek rögtön eltűntek, ha néven akarták szólítani és hirtelen megjelentek, amikor legbiztosabban érezte magát. Nem hiába kerülte őt az álom, bár hajnalban már talpon kellett lennie.

Fájdalmas gyöngédség ébredt lelkében ezen bájos, félérett lény iránt, ki öntudatlan ifju búval karján pihent. Ugy vélte, hogy ő rajta is segítve lesz, ha neki segílyt nyujt.

Remegő kézzel ocsirógatta rezáját.

— Légy jó, édesem! — vigasztalta őt — beszélj, hadd könnyebbüljön meg a szived.

Hertha mélyen fölsóhajtott s vállá felé fordította fejét, mintha ott be akarna magát fészkelni.

„Épen úgy, mint akkor!“ gondolta Leo. Az imént félénk és daczos volt s most csupa lágy odaengedés.

Hertha még mindig hallgatott.

— Lásd, én is úgy élek melletted, — mondta Leo. — De mitsem tudok életedről, multadról.

— Hiszen engem sohasem kérdeztél.

— Hát ha most kérdeznék, beszél-nél-e?

— Minden bizonynyal. — Előtted semmit sem szabad elhallgatnom.

— Dehogyan szabad. Én nem parancsolhatok neked semmit. De ha a magad szabad akaratából tennéd —

— Most mindjárt? — kérdezte Hertha, — lassan föl-emelkedve karjából. Aggódó, boldog mosoly derengett arcán.

— Ha kedved van, csak rajta!

Ez a szó nem tetszett neki „csak rajta“, szerinte az nem jól illett a pillanat ünnepélyességéhez; de annyira örült, hogy Leo érdeklődik iránta s hogy föltárhatja lelkét előtte, hogy csakhamar belenyugodott.

— Oh istenem, — mondta — igazság szerint nem sok mondanivalóm van. Valami nagy élményeim nincsenek, többnyire csak ostobaságok!

— Emlékszel édesanyádra? — kérdezte Leo. Hertha föltekintett a csillagos égre.

— Igen, hál' istennek! — felelt, — majd hét éves voltam, mikor meghalt... Oh, mennyit sirtam én akkor! Egy nagy kastélyban éltünk, csupa lengyelek közt. A kastély dombon állt, végig oszlopos erkélye volt a folyó felé néző oldalán, ez a folyó pedig a Visztula volt. Azon az erkélyen szokott ülni, ha meleg volt, a cselédleányok mindig utána hordták a takarókat, mert minduntalan mondta: „Mnie je zimno“ — azaz „Fázom“ — mert ő is lengyel volt.

Aztán nézte a hosszú sajkákat, melyek a folyón lefelé úsztak és szerdán meg vasárnap a gőz-

hajót, azután nézett mindig, amíg csak láthatta... Barna haja és viaszsápadt arcza volt, melyben két nagy, sötét szem ragyogott, homlokán mindig veríték ült. Nem volt magastermetű, inkább kicsi karjai nagyon soványak voltak, de azt a betegség okozta, meg a bánat meg az unalom. Mert mindig azt mondta: „Nagyon boldogtalan vagyok, szörnyen unatkozom“.

— És atyád, az hol volt? — kérdezte Leo. Hertha arcza a gyűlölet kemény kifejezését öltötte.

— Atyámról nem beszélék — felelt, — mert rossz ember volt. — Igen, rossz volt. És én, én is rossz leszek, mert hozzá hasonlítok.

— Az ördögbe! — fakadt ki Leo. — Ugyan ki tanított téged ilyen badarságra?

— Az nem badarság, — felelt Hertha komolyan. — Természetrájk-tanáruk mindent megmagyarázott nekünk, szüleink természetét és tulajdonságait mindnyájan örököljük és a kinek iszákos volt az atyja, az is iszákos.

— Hát atyád iszákos volt?

— Igen, ivott is.

— És te attól félsz, hogy szintén iszákos léssz, — kis báránykám?

— Azt nem, hiszen leány csak nem lehet iszákos. A hevesség miatt aggódom.

— Micsoda hevesség?

— Hát apám olyan heves volt, hogy nem is tudott magáról. Egyszer nekem rohant késsel kezében —

— Oh jaj, oh jaj! Hány éves voltál akkor?

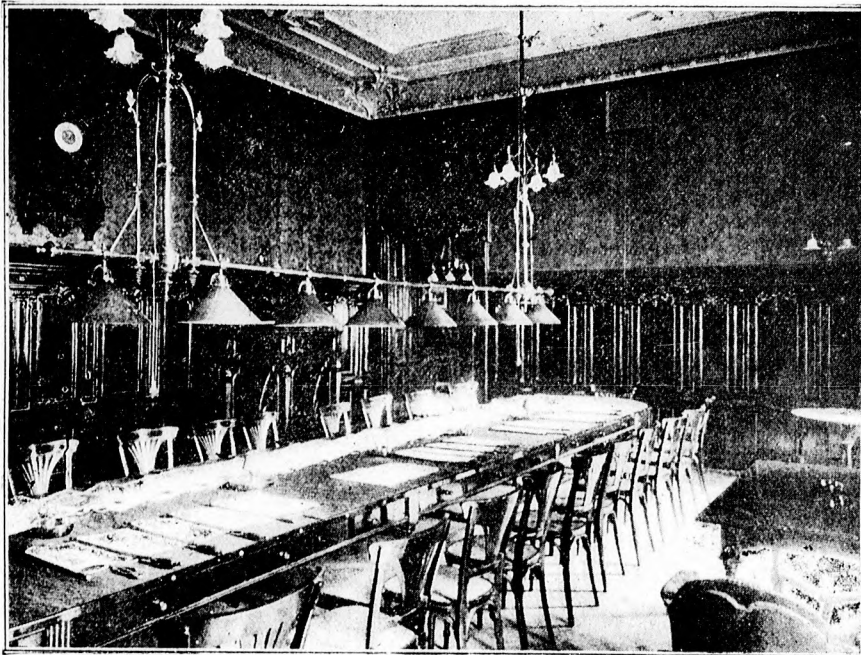
— Még nem egészen nyolcz.... Anyám halála után volt. Hazajött, nem tudom honnan, már két éve nem láttuk.

És mikor megtudta, hogy nem örökölt semmit, hogy csak én kapom a milliákat, már a gondnokság is ki van nevezve, akkor magánkívül lett a dühtől és nekem jött a késsel... És aztán magával vitt utazásra. Mindig nála kellett lennem; mert mig nála voltam, neki fizették ki azt a roppant sok pénzt, az én nevelési és tartási díjaimat.

— Micsoda, te mindezekhez már akkor is értettél? — kiáltott Leo mélyen megilletődve.

— Arczán szomorú mosoly vonult el, mely sokkal öregebbnek tette.

— Látod, én nem vagyok olyan ostoba, mint gondolod! — mondta. — Én már igen sokat sirtam életemben. — És aztán — igen, a hevességről beszéltünk, — hát én is olyan vagyok. Ha megharagszom, akkor nem látok semmit, s akkor minden vérem borul körülöttem. Majd egyszer nekem is rossz vérem lesz. És a mama azt mondja: ne fáradjak ki az imádkozásban s mindennap kérjem az istent, fojtsa el bennem a rossz vért. De igazság szerint nem tudom, helyes-e az. Mert azért, hogy rossz óráim vannak, nem hiányzanak a jók sem, amikről mások nem is álmodnak. Elly például, hiszen ismered, ő mindig nyugodt és szelíd. De én

— Az új tisztí kaszinó olvasóterme. —

azt hiszem, nekem a nap ugyszólván fényesebben világít, mint neki és a zöld természetet is zöldebbnek látom és — és lásd, a hold! Amint úgy áll ott fenn, azt ő nem is látja. Ő mindjárt elalszik, amint fejét a párnára hajtja. És én néha úgy vélem: „A boldogtalanság is boldogság, ha az ember igazán élvezheti“.

Leo homlokához kapott és Herthára meresztette szemeit. „Nagy isten“, gondolta, „milyen bú-bájos varázs rejlik ilyen teremtésben!“ Hertha ezt nem vette észre felhevülésében s folytatta:

— Igen, aztán engem Genfben hagyott; elment házasodni. S így lettünk mi ketten rokonok... És mikor hallottam, hogy megint anyám lesz, sirtam örömemben, de a többiek, a leányok a nevelőintézetben ijesztgettek, azt mondták: „Milyen sorsod lesz? Szegény, most még mostohát is kapsz!“ De én azt gondoltam magamban: „Bárki legyen is ő, ha engem látni fog, megkönyörül rajtam.“ És mert madame Guignand azt mondta, hogy már előre is tisztelegjek nála, hát irtam neki levelet, de tiszteletről alig volt benne szó, hanem így kezdődött: „Anyám, egy boldogtalan gyermek esdve kér“ stb. Látod, az mindjárt segített... És mikor jött, olyan kedves és jó volt hozzám, s a szívem feléje röpült, oh akkor még mosolyogni is tudott, amint látszék, apám nagyon szerette őt s én azt hittem, hogy ezután jobb napjaim lesznek otthon, de igazság szerint nem is volt otthonunk. Azon a birtokon, melyet boldogult anyám tartózkodási helyéül hagyott neki, nem akart maradni, mert szégyenli magát, mint mondta, a „kisasszonynál“ vendégül lenni, a „kisasszony“ alatt engem értett. Malkischken, az ő saját eladósodott birtoka olyan állapotban volt, hogy a roskatag házban csak három szoba volt lakható, abba is Münszterbergben hitelbe vettek butort. Azért nem maradtunk sokáig ott sem, hanem mindenfelé kóboroltunk, mint a cigányok. Voltunk Baden-Badenben, Spaaban és Nizzában és mindenütt egyformán éltünk. A mama mindig szomorú, a papa mindig mérges és pénzzavarban volt s velem rosszul bánt. Oh, az borzasztó idő volt és egyszer megint meg akart verni a lovaglóstorral, de a mama odarohant és rákiáltott: „A gyermek még ma elhagyja a házat, vagy...“ Mi volt ez az a „vagy“, azt nem értettem meg, de a papa halálsápadt lett és másnap reggel elutaztam. Először vissza a genfi nevelőintézetbe, hol tizenhároméves koromig maradtam. Ott ismerkedtem meg Adahval — ijedten megakadt, mert a levél eszébe jutott, mely ott fenn az asztalon hevert.

— Miféle Adahval? — kérdezte Leo.

— Wehrheimb Adah, legjobb barátnóm, — felelt Hertha s fejét elfordítva pirulva tette hozzá: — ő már jegyben is jár.

— Lám, lám, — nevetett Leo — az ugyan gyorsan ment! És aztán mi lett?

— Aztán, hát aztán, — Hertha nem találta mindjárt a fonalat, mert Leo nevetése zavarba hozta — aztán Hamburgba kerültem Lüttgen asszonyhoz, kivel Wiesbadenben megismerkedtünk. Az ő nevelőintézete a legelőkelőbb Hamburgban. Oh, milyen szép időket éltem én ott! Lüttgen asszony olyan hosszú, mint egy komlókaró és rögtön „meghalt“, ha valaki a tükör előtt állt, vagy gombostűvel játszott, vagy valamely ételt fitymált. Oh, az pompás volt! Ott tértem át a protestáns hitre, ámbar anyám katolikus volt, de apám így akarta s én szívesen megtettem. Mert ott volt Bergmann lelkész, az pedig igen nemeslelkű ember volt. Oh, mikor az oltár előtt térdeltem, csak arra kértem a jó istent, vigyen el engem a földről, hogy legalább

rögtön jussak a mennyországba. — Mert akkor még igaz és jámbor voltam és nem tudtam, milyen rosszak jó emberek és milyen rosszra változhat bárki is.

— És te mindezt azóta tapasztaltad? — kérde Leo mosolyogva.

— De mennyire!

— Hát csak folytasd, kicsikém, — mondta Leo, midőn Hertha elgondolkodva hallgatott. — Milyen rettenetes história volt az?

— Hát mit beszéljek el még?

— Milyen rosszak az emberek!

— Oh, undok, igen! De az istenért — hirtelen elhallgatott s rémülten nézett rá.

— Nos hát, aztán?

— Hiszen azt el se mondhatom *neked*?

— Miért nem?

— Én, — én, — *mindent* el kell mondanom?

— Fél bizalom igazság szerint nem is bizalom.

— Oh istenem, istenem! Te bizonyára megvetéssel fordulsz el tőlem! — S kezeit tördelve nézett Leo szemébe.

— Azt bizonyára nem fogom tenni, gyermekem.

— És te, hát végre egyszer mégis meg kell tudnod! — Tehát én már egyszer — szerelmes voltam — —

— Oh!

— Nemde, megvetsz engem? Mondd, hogy igen, mond csak nyugodtan: igen. Hiszen úgy is mindegyre megy.

— És kicsoda volt az?

— Hát ő, igazán agyonszégyenlem magam — avagy — nem szégyenlem magam, mert ha az ember vétezik, legyen bátorsága azt nyíltan bevallani, habár életébe kerülne is. Tehát ő segéd volt egy zeneműkereskedésben.

— Karajol! — káromkodott Leo.

— Borzasztó, nemde? És hosszú, szőke fürtői voltak — *ilyen* hosszú fürtök. — És midőn délután sétálni mentünk, Lüttgen asszony mindig legelőtt ment — mindig a kirakat előtt állt és rám nézett szerelmesen — és én mindig elpirultam; olyan ostoba!

— Jó tanácsot adok neked gyermekem, — mondta Leo nevetve. — Nem csak bátorsága legyen az embernek büneit bevallani, de némi kegyelettel is legyen irántuk.

— Vagy úgy, mert azt mondtam? Hát csak hallgasd meg előbb, hogyan viselte magát. Tehát két barátnóm volt, Greiffenstein Kati és Bellepoole Daisy (Dési), ez amerikai volt és azért gyűlölöm Amerikát.

— Altalán véve, úgy, amint van?

— Igen. Nagy kő esett le szívemről, mikor te onnan visszajöttél. Hát annak a kettőnek elmondtam titkomat. Soha mérgesebb két kigyót nem melengetett senki keblében. Mert hát mi történik egy napon? Greiffenstein Kati matrácza alatt regényeket találtak. „A megtört szív“, „A márvány menyasszony“ és „Huszárszerelm“ s még többeket is. Mindnyáján oda vannak. Lüttgen asszony tanácskozásra hívja a tanítónőket, tovább keresnek és? Bellepool Daisy ágyában ugyanazt találják, de a könyveken kívül egy levélesomagot is, szerelmes leveleket és kinek szólnak? Nekem! Aláírás: Streizel Brunó. En természetesen Streizel Brunót nem ismerem. De ki hiszi azt el? Senki. S még nagyobb botrány az, hogy a levelek válaszok más levelekre, melyeket állítólag én neki irtam s kértem tőle regényeket a kölcsönkönyvtárból szerezze meg,

lovagiasságának és szerelmének jelül. Hát nem borzasztó az?

— Iszonyu! — mondta ajkait összeszorítva, hogy el ne nevesse magát.

(Folytatása következik.)

A HÉT TÜKRE.

— Csevegés. —

Itt vagyok újra; hogy belecseppentem a mindennapi élet khaoszába! Képzelnék el kedves olvasóim egy embert, aki bár két hónapig emberek között volt, mégis úgy el volt szigetelve az emberektől, mintha hármás lakat meg méteres falak választották volna el tőlük; képzelnék egy embert, akinek két teljes hónapig újság nem volt a kezében, a katonai vezényszókon kívül egyéb szót alig hallott, mint panaszhangokat, legföljebb egy-két hazakivánczó parasztleány búsongó nótáját — ez az ember „Én” vagyok.

S most itt ülök íróasztalom mellett, kezembe veszem a tollat, hogy a hét eseményeiről referáljak, belenézek az újságokba, ugyan miről is kell írnom? Szinte tánczólnak előttem a betűk, úgy elszoktam az olvasástól, hát még az írástól!

Miről irjak? Arról, hogy a delegációk, összeültek? hogy emelik a kvótát? hogy az angolok a németekkel szövetségre lépnek? Hogy a bírok verik az angolokat! Hogy Viktória angol királynő katonáinak csokoládét küldött, hogy küszöbön a Mikulás, a karácsony, az újév, az új század?

Ugy vagyok velük, mint az a gyerek, aki először néz bele a kaleidoszkopba s azt a sok össze-visszadobált üvegcserepet valami nagyon szép harmóniának nézi: a politikai színek harmóniájának. Éj, csúf mesterség az a politika, melyben mindig az erősebbnek van igaza, örök életű tétel, hogy akár a korsót ütöm a kőhöz, akár a követ a korsóhoz, minden esetben a gyengébb — a korsó törik össze. Az angolok s a bírok is... ej menjünk erről a térről, nagyon puskapor szagú meg vérszagú, s ha hozzászoktattak is az elsőhöz, undorodom az utóbbitól! Menjünk vissza oda, ahova az emberek fondorkodása nem követhet, ahol minden tiszta, ahol úgy éri az ember, hogy a szíve is újjászületik — a szabadba. Egy kissé szellős tér és hideg, de nem árt kimenni a szabadba, oh, egész más ember lesz ott az ember, megtanulja szeretetet az erdtől még akkor is, ha kopasz ágait a zuzmara fedi, szóval emberré lesz!

Mert szereti ám az embert az erdő, de csak akkor, ha még nem dulta föl lelkét a szenvedély, addig, amíg gyermek!

Tavaszzal virágaival kínál, nyáron madárdalos árnyas menedékhelyet nyújt a nap sugarai ellen, őszszel gyümölesével szolgál a kőkény, a somfi, a csipkerózsa tüskés virágtalan töve, télen egy kis fenyőágot nyújt, azt is az angyalka hozza onnan s tele agatja szép színes szalagokkal, meg édes-mézes kalácsal, csillogó gyertyával, meg mivel! Oh, szereti az erdő a gyermekeket így december 6-ika táján a fehér szakálu Mikulás bácsi járja végig az erdő zuzmarás völgyeit s gyűjti össze, amit ott talál: itt mogyorót, diót, meggyet, szilvát és mindent, amit a gyermeki szem és száj megkívánhat, a jó gyermekeknek, ott száraz ágat virágcsnak fon, s ezzel a rossz gyermekeket látogatja meg. Micsoda keserűség, micsoda csalódás az, ha a gyermek az ablakba tett cipőjében virágcsot talál a remélt édességek helyett. És micsoda boldogság tölti el azt a parányi szívet, ha az a jó öreg Mikulás bácsi szemét húny apró csinyjeire s megtölti édes ajándékaival a kis cipőket. Nem, elmondani azt nem lehet, azt nem az újság élettelen betűiről kell leolvasni, hanem a gyermek arcáról; hogy fut korán reggel már a cipőjéhez, hogy öleli magához azt a feketeruhás rémet, a krampuszt, aki egyik kezében lánczot, másikban virágcsot tart, a hátán meg puttonyban viszi a rossz gyermekeket! Vagy hogy csókolja azt a fehér szakálas püspöksüveges Mikulás bácsit, aki szeretettel vigyáz cipőcskéje mellett, nehogy a neki szánt ajándékot más elvihesse! Nem, ahhoz nagyon hideg ez a tinta, amelyből írok, hogy ilyen nagy melegséget igazi boldogságot lefesthessen!

Talán rossz néven veszi valaki, ha soraimat olvassa, hogy ilyen világrengető események mellett, melyekkel a levegő és a világtörténet most telítve van, én olvasóimat a gyermekszobába vezetem, de szolgáljon segítségemül ideális természetem s az, hogy egy mosoly kis gyermekem arcán többet ér nekem Transval minden aranyánál, s minden világrengető eseménynél jobban érdekel az a parányi könycesepp, amely kis gyermekem szemébe szöknék, ha a jó Mikulás bácsi róla elfeledkezne! És ne nagyon nevéssenek kérem az én szentimentalizmusom, az

a könycesepp szintén megrendít egy világot, egy parányi kis lelkivilágot, amely kicsinységében is hasonlíthatatlanul nagyobb, mint minden egyéb, mert tiszta, ment minden önzéstől, minden szenvedélytől! Ilyennek, amilyen a kis gyermek világa, ilyennek képzelem én mindig a túlvilágot, tele hittel, szeretettel, boldogsággal!

Ha ez a mi vérrel áztatott és bűnökkel terhelt földünk november hó 16-án csakugyan összetalálkozott volna a ketté vált Biela üstökös maradványaival, ha tényleg elpusztult volna ez a mi sártekénk, higyjék el, nem lett volna olyan nagy kár, nem dült volna össze egy mintavilág!

És amiért én ezt ilyen szárazan kimondom, ne higyjék ám, hogy én valami embergyűlölő volnék! Oh, dehogya, a misanthrop a gyermekeket sem szereti, míg én, míg én, oh én az embereket is szeretem, ha kellő távolban vannak tőlem, de hát ami igaz, az igaz és azt ki szeretem mondani. Nem mintára alkotta Isten a mi világunkat, mert különben a kicsiny bűn, ha nagyban űzik is bűn volna. Manap pedig, ha valaki egy ember-társát megöli, az gyilkos, aki ezeket öl meg, az — háborut visel! Aki tizkrajczárt lop, az tolvaj, aki országokat rabol ki, — az foglal (gyakran a civilizáció szent nevében!) — nem, bizony, bizony nem lett volna nagy kár, ha az a Biela tönkre silányította volna a földünket.

Én.

KÉPEINKHEZ.

Tisza Kálmán államférfiu, volt miniszterelnök született Geszten, 1830. december 10-én. Már a szabadságharcz alatt tagja volt a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, a szabadságharcz leverése után mindazon törekvéseket, melyek a magyar alkotmány megsemmisítését tüzték ki célul, a leghevesebben ellenezte. Az 1861-iki országgyűlésen az ellenzéknek ő volt a vezére és Deák Ferencz felirati pártjával szemben ő volt a határozati párt vezető férfia, köréje csoportosultak azok, kik a nemzet kivánságait nem felirat, hanem határozat alakjában kívánták ő Felsőge elé terjeszteni. Mikor később a Bittó-kormány lemondott (1875-ben), Tisza és pártja a Deák-párttal fuzionált s létrehozta a szabadelvű pártot, ennek kebeléből alakult kormányban a belügyi tárczát, majd Wenckheim báró után a miniszterelnökséget vette át és 15 éven keresztül ő vezette a magyar politikát. Amikor kormányát erősebb rázkodtatások ingatták meg, Tisza mindig ügyes kezekkel oldotta meg a legkényesebb kérdéseket is, úgy, hogy az ország a legkényesebb válságokból is szinte észrevétlenül lábalt ki. Tisza inkább a megalkuvásnak, mint a gyökeres és határozott intézkedéseknek embere volt. Mikor miniszterelnöki tárczájáról lemondott, nem vonult vissza a politikától, hanem pártjának azután is agilis tagja maradt, mint Nagyváradnak mai nap is képviselője.

A budapesti új tiszti kaszinó. Mikor a főváros megváltotta a Károlykaszárnyát, a Neugebäudet stb. a város belső területén éktelenkedő kaszárnyákat, akkor a budapesti helyőrség tisztikarának kaszinója, mely eddig a Károlykaszárnyában talált otthont, szintén kénytelen volt új házat keresni Lobkovitz Rudolf herczeg hadtestparancsnok kezdeményezésére és támogatásával. A belvárosnak kellő közepén épült új kinestári épület szolgál céljaira, melynek remekül fényes berendezése a tiszti kaszinót méltán helyezi a hasonló célra szolgáló egyéb fővárosi intézmények mellé. Gyönyörű márványoszlopos lépcsőház vezet a földszintről az emeletekre, ahol az olvasó, játék stb. terem vannak elhelyezve. A díszítés mind művészien egyszerű s komoly, csak az íróterem berendezése üt el a többitől secessió stíljével. A felavatáson részt vettek az összes Budapesten állomásozó tisztek, élükön lovag Czibulka Hubert altábornagy az egylet elnökével és Lobkovitz Rudolf herczeg hadtestparancsnokkal, az egylet díszelnökével.

Tessék Mikulás! A gyermekek öröme — már értjük a jó gyermekeket — de sok szegény ember-

nek ad kenyeret. Ilyenkor, — december 6-án — majd minden szülő vesz egy-egy Mikulást, vagy egy ördögöt, hogy meglepje vele gyermekét. Egy kis gyapotot csavarnak össze, összeragasztják rikitó színes papírral, egy kis kendert ragasztanak hozzá, fejébe püspöksüveget nyomnak és kész a Mikulás, amit olyan hangosan árulnak ilyentájt a szegény gyermekek az utcásarkon, hogy az aramenő alig tud szabadulni ajánlgatásaiktól. A krampusz, az ördög, no az már másképp készül, ahhoz fekete prém kell, kezébe aranyos láncot ragasztanak, hátára puttont, hogy a rossz gyermekeket elvitesse, s annál művészebb, mennél jobban kilóg a piros nyelve.

Posta az oláh vidékeken. Ott, ahol a levél még ritkaságszámba megy, amerre a vasut nem jár, bizony nincs minden kis faluban postahivatal. Hanem hat-hét falunak egy postája van. Mikor aztán a levelek megjönnek, a buzgó kézbesítő, rendesen egy oláh leány felkap mokány lovára s végig koczog a falukon, kinek bút, kinek meg bánatot oszt a küldött levélben. Van ilyenkor nagy izgatottság a háznál, ha a posta jön, de természetes is, mikor a messze vidéken katonáskodó legény ad hirt magáról s megírja, hogy vágyakodik haza azok közzé az édes ölelő karok közzé, melyekből a sors kiragadta!

A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

K. G. Annak az irodalomnak épügy meg vannak a maga kiváló művelői, mint akár a magyarnak, akár a francziának, akár német, vagy angolnak. Ha jó a lefordított mű, és ha jó a fordítás, hogyne! — **Jég.** Két barát nő szerethet-e egyet? Nemcsak, hogy kettő, de kétszáz is szerethet egyet! Olyan szabály ez, amely megfordítva nem áll. A szerelmet eleinte titkolni szokták az emberek, ezért az a két jóbarát nő nem tudhatja, hogy a másikuk is szereti azt, kit egyikőjük szeret. Mikor a szerelmük már oly hatalmas szenvedélylé lett, hogy szavakban vagy tettekben nyilvánul, akkor a barátság érzelmét teljesen elemeszi, akkor a barátság helyére a gyűlölet lép. Fehér holló még a nők közt is, aki a barátságot a szerelemért nem áldozza fel. — **Ar. M.** Az előbbi elrontott magyar név, az utóbbi határozottan magyar „Jenőfa“ nevét oláhsították el „Jenová“-ra, ettől a helységnevtől vehette a család a Jenovay nevet. Ilyen eloláhsításra sok példát hozhatunk fel, ilyen a Sárafalvából lett Saravolla is stb. A másik névvel több rokonhangzásu magyar szó kering a nép ajkán, ilyen az ártány is. — **Ifj. Ny. Gy.** Még nem jelent meg, de a sorát várja. — **R. M.** Nem volt ideháza, aki ezt a dolgot végzi, így eshetett meg a panaszkodott dolog. — **Br. J. A.** Mesterileg kezeli az ütemet, de ennek gyakran áldozatul ejti a helyes szórendet, pl. „Nemsokára ezt az édent Váltja fel a temető“, e helyett: a temető váltja fel. Hangulatfestés, ami az ily verseknek alapja, kevés van benne. Kapunk mi még majd jobbat is onnan, ahonnan ez került. — **S. Gy.** Jó. — **G. F.** Egész bátran kikoszorázhatta volna. Elvégre egy leány mindig az anyjától függ, még a táncsteremben is, és az a fiatal ember, aki ezt nem akarja belátni, nagyon korlátolt lehet. — **G. D. M.** Köszönjük. — **Sz. G. J.** — **Z. B.** A prózát aki ügyesen kezeli, még nem mindig jó versfordító. A beküldött dolgok gondosabb kidolgozást érdemelnének. — **Sz. P-r.** Köszönjük, az aktuálisnak hovahamarább sorát ejtjük. — **K. B.** Jó. — **Ifj. V. F.** Az elsőnek nincs határozott tartalma, a második nagyon világosan mondja ki azt, amit el akar rejteni. — **G. Istv.** Üdvözlét, ami elmúlt az volt. Nem lesz már szerencsénk? — **Sz. M.** Jó. — **D. S.** Könyvüvérti dolgok, épen csak addig a határig mennek, amelyet túllépni már nem szabad, ez sem volna nagy bűn, ha egy pár lépéssel emerrebb megállana. Hazajött már. — **H. M.** Sorát ejtjük. — **B. István.** Kívánjuk, hogy oly boldog legyen szerelmével, amily rossz a vers, amelyben megénekelte s akkor szakadatlan boldogságban lesz része. — **Az én rózsám.** A népdalban (helyesebben népies dalban) a „báj, meg a „bűbáj“ szónak nem igen szabad előfordulni, — ezt a két szót a nép nem használja! — **Ü. I.** Némi simitással jöhet, de most egy kérdést. Miért küldi be kétszer ugyanazt a verset, volt ez már nálunk bírálaton, vagy tán meg is jelent már egyszer régebben? — **B. M.** A számrejtvény jó, de a közlés időpontját meg nem határozhatjuk előre. — **N. József.** Kriza János „Vadrózsák“ című népdalgyűjteményében, melyben a székelyek ajkán élő dalokat gyűjtötte össze, nyomát találja az ön három árvájának, akiknek azonban jó anyjuk helyett mostohájuk van, következésképp így hangzik ott ez a versszak: Nem kelhetek, három árva, koporsóba vagyok zárva, van tinek mostohátok, aki gondot visel rátok. Mintha csak ön írta volna, önnél csak a „mostohátok“ van „jó

anyátok“-kal helyettesítve. — **Tani.** Nem közönséges tehetségre vallanak, de azért még nem ütik meg a mértéket. — **M. I.** Köszönjük. — **M. O. Jók.** — **N. Gy.** — Kedves hang vonul végig az egészen. Felhasználjuk. — **K. G.** Azzal kezdi kisérő levelét, hogy ne az előfizetőnek mondjunk kritikát, hanem az írónak. Hígyje el, nagyon, de nagyon sok dolgunk volna, ha minden egyes beküldött dolgozatot elküldenénk a kiadóhivatalhoz, hogy böngéssze ki: előfizető írta-e, vagy sem. Van ám annál egyéb dolgunk is! Rendkívül sok a latin czitátum, mely még akkor is visszatetsző, ha a diákélet jellemzésére használjuk is. Azután meg, ha már czitálunk, azt helyesen tegyük, s ne essünk pl ilyen hibákba, hogy: „A bove maiori *docet* arare minor!“ — „Discit“ az! Mert *docet* annyit jelent tanít s *discit* = tanul; szóval, van benne hiba szép számmal. Ha a latin idézeteket kihagyjuk, élet veszítené az egész. Benn nem hagyhatjuk. A koczkarajtvenyt és a sakk-talányt felhasználjuk. — **T. J.** Ügyes gondolatok rongyos ruhában — ez nem harmónia. Változtassa meg, javítsa ki az alak hibáit, aztán szivesen. — **K. L-os.** Majd sörre vesszük őket. Legelőször a két utolsót. — **Doromb.** A vége nem eléggé csattanós. — **Z. M.** Köszönjük. — **W. F. és J. J.** — **R. I.** Október első napjain eltávozott az illető és csak november végével tért vissza, ezért nem teljesítette október 21-iki kívánságát. — **K. B.** Sorát ejtjük mindkettőnek. — **M. J.** Az „emlékkönyvbe“ utolsó négy sora többet fejez ki, mint az egész. Ezt felhasználjuk. — **H. Ilona.** A gondolatok vagy újat mondjanak, vagy új formában. Ha ez a két kellék, vagy legalább is az egyik meg van, jók, ellenkező esetben nem ütik meg a mértéket. Ezek a gondolatok ebben a bajban szenvednek. — **G. P.** Az önén kívül még nagyon, nagyon sok van, amely sorára vár. — **K. K.** A tehetségnek nem csak nyomát, de biztató szikráját látjuk benne, bár talán éppen a beküldött tartoznak azok közzé, amelyek rossz órában születtek. — **B. A.** A katonajelöltekre sorozó orvosi véleményük: kevésbé erős, kevésbé alkalmas, besorozásuk elhalasztandó. — **O. Zs. Z.** Szép gondolatok, de kifogásunk van egyes kifejezések: „Illatozó kristály harmat“, „kék világ“ stb. ellen, egymagában „enyeleget“, nem járhat az ember stb. A javítást most nem végezhetjük, mert azt kikeresni, különösen most, hogy munkánk ennyire felhalmozódott, szinte lehetetlenség. — **A. F.** Köszönjük. — **St. L. J.** Hígyje el, olyan szivesen tesszünk eleget kívánságának, ha lehet, de ha terünk nem engedte mindeddig beosztanunk. Valószínű, hogy az utóbbi is előtte kerül. — **Sz. H. Cz.** Köszönjük, sorát ejtjük. — **R. M.** Ez a vers immár harmadszor kerül irászatunkra. Hígyje el, most sem izenhetünk mást, mint amit egyszer már izentünk. P. emlékére. Hosszabb kritikába becsátkozunk most és itt sem időnk, sem alkalmunk. Ha kívánja, majd visszatérünk rá máskor. — **A. B.** Másnak szeretete, gondja bármilyen nagy, anyai szeretet pótolhatatlan vagy! Költeményének ez az alapeszméje, az előző kilencz versszak szerencsétlenül van megválasztva ennek kifejezésére. — **M. E.** Köszönjük. — **F. L.** (Salgó.) Aki haragszik, annak nincs igazsága. Pedig ahogy levelének keserű hangjából következtethetjük ön nagyon haragszik, mert egy máshol már megjelent költeményét nem adtuk nyomdába. Ez olyan szabály, amit Önre csakugy alkalmazunk, mint másra, azt a felemlített regényt hasonlitsa csak össze a másikkal, meglátja, hogy nem egy és ugyanaz, hanem mindakettő eredeti fordítás. Ez pedig más ám! Bizza továbbá — kérjük — ránk, hogy mi osszuk be a közleményeket, s mi itéljük meg, hogy melyik jobb. Valamivel talán illetékesebb fórum vagyunk ebben a tekintetben mi. Dehogy haragszunk és hígyje el, nem az előfizető írta való tekintet vezérel, amikor a beküldött poémák közül csak az egyiket fogadjuk el közlésre, az elsőt. — **B. P.** Majd válogatunk belőlük. — **Z. F.** A *népies* és *alantas* két különböző fogalom ám! — **B. M.** Jó dolgok, majd sorra kerítjük őket. — **H. Sz. J.** Nem sikerültek eléggé. — **Iska.** A beküldött versek jó elbeszélő tehetségről tanuskodnak, különös hibájuk, hogy a reminiscenciák jegyét hordják magukon, no meg a gyenge rim! — **N. J. D.** Azok a versek, melyekben a költő álmodozik a szerelmeséről, ma már olyan gyakoriak, hogy legfeljebb briliáns keret segíthetné még őket nyomdafesték alá. Ennek hiányában, az alak hibája miatt le kell mondanunk a közléséről. — **Zeneida.** Egy kissé gyenge meséje van. — **K. I-n.** Sorát kerítjük majd. — **A. F-cz.** Köszönjük, fel fogjuk használni. — **P. B.** Sorát fogjuk ejteni, de hogy melyik számunkban, azt a legjobb akarat mellett sem határozhatjuk előre meg. Más lapoknak a működése nekünk sohasem volt, s nem is lesz irányadó. — **K-ny G-or.** 1. Erre a kérdésre egyszer már megfeleltünk Önnek. 2. Erre is ugyanez áll. 3. Sokkal kevesebb tiszteletet fejez ki aziránt a hölgy iránt az a tiszteletet kifejező szóhalmaz, mint amennyit az Öntől jogosan elvárhat. Önnek — egy felsőosztályú gimnázistának — ezt már értenie kellene! — *Több kéziratról jövő számunkban.*

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: FARAGO SIMON.

Neumayer Ede könyvnyomdájából, Budapest, VI., Prófeta-utca 7. szám.